

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Oponent: doc. Ing. Jiří Dědina, CSc.

Pracovisko: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská,

Katedra managementu

Oponentský posudok som vypracoval na základe žiadosti prof. RNDr. Michala Greguša, PhD., dekana Fakulty managementu Univerzity Komenského v Bratislave, v zmysle Vyhlášky MŠ SR č. 6/2005 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor v znení Vyhlášky MŠ SR č. 457/2012 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor.

Habilitačná práca poskytnutá na oponentské konanie je vypracovaná vo forme vedeckej monografie, čo umožňuje § 76 Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a tiež Vyhláška MŠ SR č. 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, § 1 ods. 3, písmeno a).

Hodnotenie aktuálnosti zvolenej témy	Podnikateľský sektor si zaslúži patričnú pozornosť, pretože je základom trhového hospodárstva. V podnikateľskom sektore majú nezastupiteľné miesto malé a stredné podniky, ktoré sa podstatnou mierou podieľajú na rôznych ukazovateľoch výkonnosti ekonomiky. Zvláštnu pozornosť si zaslúžia rodinné podniky, ktoré predstavujú osobitú časť malého a stredného podnikania. Len životaschopné podniky dokážu čeliť silnej konkurencii na domácom trhu a sú schopné rozvíjať sa aj v medzinárodnom prostredí. Habilitant si zvolil pre svoju habilitačnú prácu tému rodinného podnikania v previazanosti na medzinárodné podnikanie, a k téme pristupuje z pohľadu manažmentu. Zvolenú tému možno hodnotiť viac ako pozitívne, pretože v globalizovanom svete čaká všetky podniky skôr či neskôr prekročenie domácich hraníc a nutnosť vstupovať do medzinárodného podnikania. O rodinných podnikoch je v domácich podmienkach minimum publikácií, preto zvolenú tému možno len privítať. V slovenskom, ale aj českom kontexte ide o ojedinelé dielo. Konštatujem, že zvolená téma je vysoko aktuálna, vhodná a primerane náročná habilitačnému konaniu. Posudzovaná práca má celkovo 160 strán, prílohy v rozsahu 15 strán, 11 tabuliek, 19 grafov a 3 schémy. Dielo má štyri hlavné
---	--

	<p>kapitoly, ktoré habilitant rozpracoval do menších podkapitol, tie na seba logicky nadväzujú, nasledujú závery a odporúčania a súhrn v anglickom jazyku.</p>
<p>Hodnotenie teoretickej časti práce</p>	<p>Posudzovaná habilitačná práca po úvode kontinuálne prechádza do teoretickej časti, v ktorej autor prezentuje na pozadí teorém relevantné teoretické východiská ako výsledok preštudovania odbornej domácej a zahraničnej literatúry. Teoretická časť zahŕňa dve samostatné kapitoly: Podnikanie malých a stredných podnikov (s. 14-41) a Podnikateľská činnosť rodinných podnikov (s. 42-70). Obe kapitoly sú rozpracované do menších podkapitol, ktoré na seba úzko a logicky nadväzujú. Habilitant prezentuje výsledky teoretického štúdia zo zvolenej témy. Celkovo spracoval až 209 literárnych zdrojov, z nich podstatnú časť predstavuje zahraničná odborná literatúra, čo naznačuje výbornú orientáciu habilitanta v malom, strednom a rodinnom podnikaní. Habilitant spracovaním tejto kapitoly preukázal schopnosť práce s odbornou vedeckou literatúrou a schopnosť aplikovať závery z teoretického štúdia problematiky vo výskumnej praxi.</p>
<p>Hodnotenie splnenia vytýčených cieľov</p>	<p>V poradí tretej kapitole sa habilitant venuje hlavnému cieľu (s. 71), ktorý dekomponoval do piatich parciálnych cieľov. Za hlavný cieľ si vytýčil <i>vymedziť faktory determinujúce rozvoj medzinárodného podnikania rodinných podnikov a odkryť jeho aktuálne trendy.</i></p> <p>Za parciálne ciele boli stanovené:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Preskúmať aktuálny stav v oblasti teoretického rozpracovania problematiky podnikania malých a stredných podnikov, vrátane rodinných podnikov, pretože sú súčasťou sektoru malého a stredného podnikania. 2. Preskúmať aktuálny stav v oblasti teoretického rozpracovania problematiky internacionalizácie a medzinárodného podnikania malých a stredných rodinných podnikov.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Definovať taký metodologický prístup, ktorý zatiaľ v slovenských podmienkach nebol aplikovaný vo výskume podnikania rodinných podnikov s využitím štatistických metód vrátane netradičných metód viackriteriálneho rozhodovania. 4. Identifikovať dôvody internacionalizácie a formy rozvoja medzinárodného podnikania na vzorke rodinných podnikov z územia Slovenskej republiky. 5. Na podklade zistení z podnikateľskej praxe navrhnúť súbor odporúčaní, opatrení a námetov smerujúcich k zlepšeniu riadenia rodinných podnikov a manažmentu rozvoja ich medzinárodného podnikania. <p>Vytýčené ciele a ich vzájomnú previazanosť ilustruje autor v schéme 1. Ciele sú vzájomne logicky postavené a na seba nadväzujúce. Po preštudovaní habilitačnej práce konštatujem, že habilitant splnil vytýčený hlavný cieľ a rovnako splnil parciálne ciele, ktoré si stanovil.</p>
<p>Vhodnosť zvolených metód a spracovanie práce</p>	<p>V úvode zhodnotenia metodologickej časti uvádzam, že habilitačná práca je predkladaná vo forme vedeckej monografie. Túto skutočnosť umožňuje platná legislatíva; súčasne vítam takto zvolenú formu. Pri voľbe metód habilitant vychádza z kombinácie metód kvalitatívnych a kvantitatívnych. Z nich by som zvlášť vyzdvihol štruktúrované rozhovory, názory expertov a techniku dotazníka. Takouto kombináciou dosiahol vysokú relevantnosť získaných dát. Zvlášť treba vyzdvihnúť a oceniť aplikáciu ojedinelej metódy Decision making trial and evaluation laboratory, ktorá podľa vyjadrenia autora práce nebola doposiaľ uplatnená vo výskume malých, stredných a rodinných podnikov. Po preskúmaní potvrdzujem, že v slovenských a českých podmienkach zvolená metóda nebola vo výskume rodinných podnikov uplatnená. Je to teda vysoko originálny prínos autora. Zdroje dát pre výskum sú uvedené v podkapitole 3.2 Materiál výskumu. Metodické prístupy</p>

	<p>k riešeniu stanovenej problematiky sú prezentované v poradí tretej kapitole, osobitne v podkapitole 3.3 Metodické ukotvenie výskumu. Treba vyzdvihnúť veľmi podrobné spracovanie metodickej časti habilitačnej práce, čo svedčí o výbornej orientácii v metodológii výskumu. Samotnému výskumu predchádzal aj predvýskum, ktorý umožnil verifikovať správnosť zvolených metód a ich prípadnú korekciu. Výskumnú vzorku tvorilo 2043 malých a stredných podnikov, 438 rodinných podnikov. Ide o dostatočne preukaznú výberovú vzorku, ktorá umožnila habilitantovi formulovať primerané závery. Grafická prezentácia výsledkov prostredníctvom mozaikových grafov je ojedinelá, vo vedecko-výskumnej praxi málo využívaná. Tu vidím ďalšiu pridanú hodnotu autora habilitačnej práce. Po odbornej stránke je táto kapitola spracovaná podrobne a erudovane.</p>
<p>Hodnotenie dosiahnutých výsledkov habilitačnej práce a definovanie prínosov</p>	<p>Posudzovaná habilitačná práca je spracovaná podľa zaužívaných zvyklostí pre monotematické vedecké dielo. Obsahuje teoretickú časť, metodickú a empirickú časť s návrhmi.</p> <p>Prezentácii dosiahnutých výsledkov predchádza podrobná metodická časť. Štvrtá kapitola habilitačnej práce sa venuje dosiahnutým výsledkom a diskusii. Od s. 90 autor uvádza podrobne dosiahnuté výsledky z vlastného výskumu. Kapitulu vhodne člení na tri menšie podkapitoly s názvom: charakteristika výskumnej vzorky; vyhodnotenie výsledkov primárneho výskumu v oblasti medzinárodného podnikania rodinných podnikov; vyhodnotenie primárneho výskumu pomocou metódy Decision making trial and evaluation laboratory.</p> <p>Habilitant dosiahnuté výsledky patrične komentuje, rozvádza diskusiu s inými autormi, ktorý realizovali výskum v danej oblasti. Výsledky sú uvádzané okrem textu vo forme grafov, tabuliek a schém, čo sprehl'adňuje prezentáciu dosiahnutých výsledkov. Konštatujem, že kapitola venujúca sa dosiahnutým výsledkom a diskusii je spracovaná na veľmi dobrej</p>

	<p>úrovni, spracovanie primárnych podkladov zvolenými metódami je adekvátne a vhodne zvolená interpretácia výsledkov pozdvihla odbornú úroveň habilitačnej práce.</p> <p>Prínosy habilitačnej práce vidím v týchto oblastiach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Autor práce rozvíja teóriu malého a stredného podnikania, s osobitným zreteľom na rodinné podnikanie a medzinárodné podnikanie rodinných podnikov. Domácej literatúry je z týchto oblastí výskumu absolútne minimum. 2. Autor v habilitačnej práci prezentuje vlastný návrh nosných prvkov, ktoré by mohla definícia pojmu rodinný podnik obsahovať, keďže presná definícia tohto pojmu doteraz nebola vyšpecifikovaná. Túto snahu treba rovnako oceniť. 3. Habilitant uplatnil nový metodologický prístup k výskumu rodinného podnikania za pomoci aplikácie inovatívnych a pokročilých kvantitatívnych a kvalitatívnych metód. 4. Autor odkryl súčasný stav v medzinárodnom podnikaní rodinných podnikov. 5. Habilitant odkryl mapu vplyvných vzťahov prostredníctvom ktorej poukázal na faktory, ktoré ovplyvňujú úspešné fungovanie rodinných podnikov. 6. V závere práce jej autor prezentuje celý rad predovšetkým praktických návrhov, ktoré je možné využiť v bežnej praxi okamžite. <p>Z môjho pohľadu za najcennejší prínos považujem návrh na definovanie nosných prvkov možnej jednotnej definície rodinných podnikov a aplikáciu pokročilých kvantitatívnych metód z oblasti viackriteriálneho rozhodovania.</p>
<p>Hodnotenie formálnej úrovne práce</p>	<p>Formálna úprava posudzovanej práce sa vyznačuje vysokou precíznosťou, starostlivým označením použitých zdrojov, patričným označením pri tabuľkách, grafoch, schémach. Práca je vhodne členená na štyri hlavné kapitoly, ktoré sú ďalej rozpracované</p>

	<p>do menších podkapitol. Jazykový prejav je adekvátny, odborný a zrozumiteľný súčasne. Konštatujem, že po formálnej stránke je habilitačná práca spracovaná na požadovanej úrovni, ktorá sa kladie na takýto druh prác.</p>
<p>Záverčné zhodnotenie práce</p>	<p>Záverom konštatujem, že posudzovaná habilitačná práca je spracovaná veľmi starostlivo, na vysoko aktuálnu tému, prehľadne a odborne. Autor práce v plnej miere preukázal svoju vedeckú profesionalitu a pedagogickú erudovanosť vysokoškolského učiteľa v danej oblasti. Habilitačnou prácou jej autor preukázal výbornú orientáciu v teoretickej rovine spracovaním veľkého množstva odbornej literatúry. Teoretickú bázu pretavil do empirického overovania. Empirická časť predstavuje rozsiahly výskum za pomoci ojedinelých vedeckých metód, habilitant prináša veľký vklad do problematiky svojim vedeckým prístupom, použitou metodológiou a návrhmi. Habilitačná práca predstavuje logicky štruktúrovaný, vyvážený a kompaktný celok. Pri spracovaní práce jej autor v plnej miere preukázal schopnosť samostatne vedecky pracovať, aplikovať vedecké metódy skúmania, pracovať s odbornou nielen domácou, ale v podstatnej miere so zahraničnou vedeckou literatúrou, definovať vlastné návrhy a odporúčania riešení. Dosiahnuté výsledky jednoznačne prispievajú k rozšíreniu doterajších poznatkov vo zvolenej oblasti skúmania. V rámci rozpravy prosím, aby sa habilitant vyjadril k týmto otázkam:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Je v rámci podnikania ešte nejaká oblasť, kde chýba podľa Vás jednotné vymedzenie, čo sťažuje výskum a komparáciu dosahovaných výsledkov podnikateľských subjektov? 2. Na s. 30 uvádzate, že ste počas riešenia výskumu požiadali o spoluprácu veľvyslanectvá za účelom verifikácie skutkového stavu v zahraničí. Ako hodnotíte spoluprácu s nimi? 3. V čom vidíte najväčšie úskalia generačnej výmeny v slovenských rodinných podnikoch?

	<p>Na podklade podrobného preštudovania habilitačnej práce PhDr. Ing. Ladislava Muro, PhD., univ. doc konštatujem, že posudzovaná práca <i>spĺňa požiadavky</i> kladené na habilitačné práce v odbore Manažment . Posudzovanú prácu <i>odporúčam na obhajobu</i> a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť PhDr. Ing. Ladislavovi Murovi, PhD., univ. doc. vedecko-pedagogický titul <i>docent</i> v študijnom odbore 3.3.15 <i>Manažment</i> v skratke „doc.“ .</p>
--	--

V Prahe, 05. 10. 2019

Doc. Ing. Jiří Dědina, CSc.

oponent